

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja vsakega 15. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 60 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasom je za enostopno petitno vrsto 30 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Cesar Franc Jožef I.

Pozno v večer 21. listopada je naznanil brzojav širom avstrijske kronovine težko-preizkušanim narodom tužno vest, da je naš oče, cesar in vladar Franc Jožef I. dobojeval svoj pozemski boj v 87. letu svojega na delu bogatega življenja in v 68. letu vestnega izpolnjevanja težkih vladarskih poslov.

Kakor mejnik med dvema dobama svetovne zgodovine stoji veličastna postava našega rajnega cesarja. Doba njegovega vladanja obsega čas, v katerem je zatonila stara zgodovina, doba predprav in privilegijev višjih stanov in je napočila nova doba nastajanja in ustvarjanja. Kar prinese razvoj skoro treh človeških rodov, to ima svoj izraz v tem cesarju, segajočem s svojo mladostjo v dobo, ki je nam postala le zgodovinski spomin, a ki je legel k počitku v času, ki si še-le ustvarja svoj zakon, išče novih potov k popolnejšemu razvoju evropskih narodov.

Kar je bil porušil politični vihar l. 1848. v Avstriji, je bilo treba popravljati, nadomestiti in vnovič graditi: vse kar je bilo hotenje in borba naših očetov in dedov, vse to je vladar sam skusil, sam doživel. Vsa zgodovina silnih državnopravnih in socialnih prevratov te dolge preobrazovalne in prerojevalne dobe je zgodovina njegovega lastnega življenja. Omenimo na tem mestu le, koliko se je storilo za kmeta, ki je zdihoval do l. 1848. pod težo bremen, ki so mu jih svojevoljno nalagali graščaki, katerim so bili zopet župani navadni biriči. Nova vlada je skušala delovati v prid ljudstva. Spoznala je predvsem, da je treba javnopravne razmere občine prilagoditi njenim naravnim odnošajem do države. Kakor je država v velikem, tako je občina v malem obsegu družba ljudi, in kot taka usposobljena, da vrši svojo naravno politično družabno nalogo. Ob nastopu vlade ranjkega cesarja so imela nekatera mesta kakor tudi trgi obsežne predpravice, dočim je na drugi strani srenjam na deželi ostala komaj senca pravic. Leta 1849, je dal blagopokojni vladar občinam lastno upravo domačih zadev. Na čelu provizornega občinskega zakona iz tega leta je ostalo slovesno geslo: „Podlaga svobodne države je svobodna občina“, t. j. pravica, izvoliti si župana in občinske može, oskrbovati občinsko imetje ter skrbeti za red v občini.

Namen te postave je bil, vzgojiti v malem krogu narode k zdravemu političnemu življenju, vzbuditi v njih zavest, da je občina tista država, na kateri sloni velika država in da se mora zavedati človek najprej svojih pravic kot občan pri opravljanju občinskih poslov, predno mu postanejo jasne pravice in dolžnosti deželanove in državljanove.

Vsled razmer se je nova občinska postava morala leta 1851 omejiti. Ko je bilo Avstriji s februarским patentom iz leta 1861 dana zopet ustava, se je tudi vprašanje pravnega stališča občin približalo definitivni rešitvi. Leto kasneje je blagopokojni cesar izdal novi državni občinski zakon, ki določa v principu občinam

samoupravo v stvareh lastnega področja. Na tem zakonu slonijo še danes občinski redi raznih dežel.

Nimamo namena očrtati — če tudi le v obrisih — vsestransko delovanje blagopokojnega cesarja. Spomnili smo se le njegovih neprecenljivih zaslug za občinsko avtonomijo.

„Z Bogom, mladost!“ je vzkliknil Franc Jožef I., ko je vzel na mlade svoje rame breme neštevilnih vladarskih dolžnosti in z vzklikom „Truden sem“ je odložil zopet sredi viharja to težko butaro. Njegovo telo je sicer mrtvo, a dela Njegova živijo naprej med narodi, ki mu ohranijo hvaležen spomin za vse, kar je za-nje storil! **Slava Njegovemu spominu!**

Občinsko posredništvo.

Navodnik in zakon za kronovine avstrijskega juga.

(Dr. Fran Mohorič.)

(Dalje.)

VII.

O posredniških pristojbinah.

1. Kolkovnim pristojbinam so podvržene samo civilno-pravne zadeve; zadeve zaradi razžaljenja časti (kazenske) so pa kolkovine proste (§ 9. drž. zak., Kr. § 27, Kor. § 26, Gor. § 27).

Pred posredniki se sklepajo samo poravnave in gre iz tega razloga samo za poravnave kolke.

Glede poravnavnih kolkov pa je zopet razločevati nastopne slučaje:

1. Kadar so se stranke poravnale na plačilo gotovine (denarne svote) do všteti 200 K, takrat se uporablja (prilepi v uradno knjigo) kolek po lestvici II. z izredno doklado na poravnalni znesek, torej najvišji kolek po 1 K.¹⁾

2. Kadar ne gre za gotovino, ampak za drugo vrednost, namreč:

a) v sporih o določitvi nepremičninskih mej, ako se s tem ne prenese imovina od ene izmed udeleženi oseb na drugo ali na kako tretjo osebo;

b) v posestnih sporih, če je poravnava omejena na obnovo motene posesti, je uporabljati vselej kolek za 1 K.

3. V vseh drugih slučajih se mora pri vpisu poravnave v uradno knjigo plačati pristojbina kakor pri sodnih poravnava.

V svrhu odmere teh drugih pristojbin, katere določa pristojbinski urad, mora posredništvo (kakor pri pogodbah stranke same) tekom osmih dni izročiti koleka prosti spisec poravnave pristojbinskemu uradu (na deželi c. kr. davčnemu uradu).

4. Vsi v posredniškem uradu sestavljeni a) zapisniki, b) pri njem vložene prošnje in vloge in

c) prva izdaja uradne listine so kolka prosti; d) nadaljni odpravki uradnih listin si pa podvrženi tistemu kolku kakor listine (odpravki) o sodnih poravnava, namreč kolku po 2 K.

5. Pripombe.

Pri določitvi svote za kolkovanje po lestvici II. se morajo glavnici prištevati tudi postranske obveznosti (n. pr. obresti in stroški) in se mora pristojbina določiti iz skupnega zneska.

V dvomljivih slučajih naj se obrne posredništvo na finančno oblastvo.

6. Vročnine.

Po §§ 19 in 36 kr. zak. se ne smejo od strank pri posredniških zahtevati izvzemši a) poravnave kolkovine, b) ogledne stroške in c) stroške za vročbe nobene druge pristojbine.

Posredniške vročbe opravlja kakor druge občinske vročbe občinski urad (županstvo). Občina sama pa pobira od strank pristojbine za vročitve, ki pridejo kakor druge občinske takse v občinsko blagajno, iz katere potem dovoli občinski odbor primerno nagrado oziroma zvišanje plače občinskemu slugi za večje delo, ki je opravlja za posredništvo (Kr. § 36).

II. Stroške za posredništvo zlasti stroške za potrebne prostore mora trpeti občina sama, ako tvori samostojno posredništvo; pri skupnem posredništvu več občin pa jih trpe vse prizadete občine

a) po medsebojnem sporazumu,

b) če se pa ne zedinijo po odločbi deželnega odbora (Kr. § 35, odst. 2; Kor. § 34, odst. 2; Gor. § 35, odst. 2; Štaj. § 34, odst. 2).

III. Pristojbine zaupnikom so se določile z okrožnico deželnega odbora kranjskega z dne 25. decembra 1912, št. 16.045:

a) Ako se vrše razprave ob delavnikih in so vsled tega v zvezi z zamudo za vsakega posrednika za uro

¹⁾ Od 1. decembra 1916 naprej velja nova kolkovna lestvica, in sicer: do 40 K 20 v, od 40 do 80 K 40 v, od 80 do 120 K 60 v, od 120 do 200 K 1 K itd.

po 50 h; ob nedeljah in praznikih posredniki nimajo take zamude, zato jim ne gre odškodnina.

b) Vsakemu zunaj sedeža posredništva bivajočemu posredniku potnina 40 h za kilometer.

c) Za komisijske stroške z obhodi, trajajočimi najmanj 1 uro K 1—,
 „ 2 uri „ 1:50,
 nad 3 ure „ 2—.

Stroške ogleda morajo zahtevajoče stranke vnaprej založiti. (Kr. § 36, Kor. § 35, Gor. § 36, Štaj. § 35).

Po novem pristojbinskem zakonu, ces. naredbi z dne 15. septembra 1915, drž. zak. št. 278, se pristojbine posredniškega posredovanja niso v ničemer spremenile, in se tičejo pristojbinske spremembe izključno le sodnih pristojbin. S cesarsko naredbo z dne 28. avgusta 1916, drž. zak. št. 281, je pa zvišana med drugim tudi pristojbina lestvice II, kakor zgoraj navedeno.

VIII.

Razmerje med posredniško in sodno razpravo in poravnavo.

Omenjalo se je že, da se z dnevom naznanitve kazenske zadeve (zaradi prestopkov proti varnosti časti) pa do končne (morebiti zadnje) razprave pred posredništvom sodno zastaranje kazenske zadeve pretrga (§ 530 k. z., člen II. § 4. zak. z dne 27. febr. 1907, drž. zak. št. 59) in sicer v takozvanem osebni (šesttedenski) in stvarni (trimesečni) zastaranju (§ 532. k. z.).

Pri civilnih zadevah pa ni take določbe; v civilnih zadevah torej razprava pred posredništvom nima nobenega vpliva na pravno (sodno) zastaranje zadeve, marveč teče doba zastaranja naprej.

Samo posredno se s posredniškim poslovanjem posvedoči pretrganje zastaranja, kadar upnik od nasprotnika terjá kako dajatev.

V civilnih zadevah so roki zastaranja daljši kakor v kazenskih tozadevnih prestopkih. Samo v eni točki je zadeva bolj kočljiva, namreč v zadevah zaradi motenja posesti, v katerih se mora tožba vložiti tekom 30 dni po zaznamu motenja (§ 454 dd. c. p. r.). Nedvomno namreč spadajo zadeve zaradi motenja posesti pred posrednike glasom člena I. § 1., točke d), ki dopušča posredniške razprave: v prepirih o posesti (Kr. § 11, Kor. § 10, Gor. § 11, Štaj. § 10).¹⁾

Za sodni postopek pri prestopkih proti varnosti časti nastane vprašanje, kako se ima končno reševati pri sodišču vložena zadeva vsled odpošiljatve na posredniški urad.

Kadar zasebni obtožitelj pred glavno razpravo izrečno umakne obtožbo, takrat je kazenski postopek

ustaviti v smislu § 90. k. p. r. zaradi izrečnega, po upravičenem obtožitelju stavljenega predloga na ustavitev kazenskega postopka.

Ob dosežení poravnavi izjavi zasebni obtožitelj izrečno, da ustavi kazenski postopek oziroma da umakne svojo obtožbo. Misliti bi torej bilo možno, da se s poravnavo pred posredniki ravna istotako, da posredniška poravnava namestuje sodno.

Toda po § 90. k. p. r. velja ustavitev samo tedaj, kadar je izrečena pred sodiščem, izvensodna izjava na ustavitev postopka za sodišče ni merodajna.

Zakon z dne 27. februarja 1907, drž. zak. št. 59, govori v členu I. § 1. o tem, da se ima pri sodišču vložena zasebna obtožba zaradi razžaljenja časti posredništvu odstopiti v svrhu poravnavega poskusa. Tak začasni odstop se začasno zaznamuje v registru U v razpredelku za opombe.

Če se doseže poravnava pred posredniki, je s tem zadeva končana in je uspelo poravnavo zgolj naznaniti sodišču. S tem je postal odstop zadeve za posredništvo pravomočen in brezpogojen, in je v razpredelku za odstop zadeve v registru U zapisati dan prvotnega odstopa, in v opombi označiti, da se je zadeva odstopila posredništvu. Posredništvo obdrži celo vlogo pri sebi, sodišče hrani samo naznanitev poravnave. V tem smislu se izreka tudi navodilo c. kr. višjega deželnega sodnega predsedništva v Gradcu z dne 2. decembra 1911, Praes. 11.825-230/11. Če se poravnava ne doseže, vrne posredništvo sodišču celo vlogo v nadaljno razpravo, odstop na posredništvo ostane označen samo v opombi. Čas odstopa in čas vrnitve mora biti v registru razviden.

V pravosodju je nastalo vprašanje, kako je ravnati, kadar zasebni obtožitelj (kakor se to dejansko godi) že v svoji obtožni vlogi po svojem zastopniku izjavi, da k poskusni spravi razpravi ne bo prišel. Kakega pomena je taka izjava?

Na prvi pogled je stvar prav enostavna. Če že stranka zanaprej izjavlja, da izključuje vsak poravnalni poskus pred posredniki, bi bilo naravno misliti, da je potem dopošiljatev zadeve posrednikom brezuspešna ali celo brezpredmetna, da je zato le gola potrata časa, in da iz tega razloga kaže sploh opustiti dopošiljatev spisov [posredništvu in takoj razpisati razpravo pri sodišču.

Vendar pa je po natančnem uvaževanju vseh okolščin stvar pravilne rešitve drugačna. Zakon predpisuje poskusno razpravo pred posredniki kot potrebno in se ima vselej vršiti poravnalni poskus med strankama samima (§ 2. zakona 1907, drž. zak. št. 29). Kakor se pred razsodbo stranka ne more pravilno odreči pravnim lekom, istotako se ne more stranka vnaprej za vselej odreči poravnalnemu poskusu pred posredniki; kajti v kljub poprejšnji izjavi, da je vsaka poravnava pred posredniki izključena, se stranki prav lahko poravnate pred posredniki. Določba o pravnem poskusu pred posredniki je torej strogo

¹⁾ Zato je treba pri poskusnih poravnah zaradi motenja posesti posredništvom hiteti, da se zadeva reši pred pretekom 30 dni — in tožitelj ne zgubi pravice do sodne posestne (tako-zvane „male“) tožbe.

predpisna, nje neuvaževanje more imeti za uradnika disciplinarno odgovorne posledice, če tudi nima na zunaj materijelno pravnih posledic (§ 61. zakona iz leta 1907). Toliko pa vendar zaleže poprejšnja odklonilna izjava glede izostanka pri poravnavnem poskusu, da se nedošli stranki ne more naložiti globa. Sodišča tudi v takih slučajih pošljejo zadeve na posredništvo in posredniki naj kakor v drugih slučajih pokličejo stranke k razpravnemu poskusu.

Največji pomen ima posredniška poravnava kot izvršbeni naslov.

Upnik more predlagati in izvesti izvršitev na podlagi pravomočne obsodbene razsodbe ali razsodbenega nadomestka.

Med razsodbene nadomestke spada tudi sodna poravnava in po posredniškem zakonu ravnatako tudi posredniška poravnava.

Da pa daje sodna in posredniška poravnava izvršbeni naslov, za to je treba, da so v njej izrecno

navedene vse bistvene reči kakor v sodbi. Zlasti mora torej poravnava imeti popolno zakonito vsebino (§ 22), predvsem imena strank, dobesedje poravnave in razen tega pristavek o izvršbenosti. V vsaki razsodbi je zagrožena izvršba za slučaj, da se ne izpolni v razsodbenem roku in načinu. Kakor se ne more izdati razsodba brez izrečnega izvršbenostnega pristavka, ravnatako tudi ne sme biti sodne in sodni enaka posredniške poravnave brez pristavka, v katerem je izrečno zagrožena izvršba za slučaj nedostale in nepravočasne izpolnitve v poravnavnem roku. Izvršbenost je glavni in najznamenitejši znak posredniške poravnave, zato se mora ta bistveni znak tudi izrečno sprejeti v poravnavo, se mora strankam izrečno prečitati in z ostalo poravnavno vsebino vred po strankah podpisati, sicer je poravnava nepopolna in glede izvršbenosti neveljavna (neizvršljiva).

Kakor poravnava v uradni knjigi (matici) tako mora tudi strankam izročeni odpravek (uradna listina) istotako imeti izrečni dostavek o izvršbenosti.

(Dalje prih.)

Davek na vojne dobičke.

(Dr. Fr. Kržan)

V zadnji številki revije „Finanzarchiv“ so navedeni sledeči podatki o razvoju državnih dolgov: Leta 1793 so imele vse države na svetu skupaj 10 milijard dolgov, leta 1906 jih je bilo 167 milijard, leta 1913 že 205; 17 mesecev svetovne vojske jih je pa pomnožilo za 140 milijard, torej na 345 milijard. Pri tem pa še niso všteti dolgovi, ki so jih kontrahirale nevtralne države med vojsko. V avgustu leta 1915 je cenil nemški državni tajnik nemške vojne stroške na 2 milijardi mesečno.

Izključeno je, da bi mogla kaka država kriti vojne stroške z rednimi dohodki. Zato je tudi večina držav, vojskujočih se in nevtralnih, vpeljala poseben izvanreden davek: davek na vojne dobičke, tako na pr. Nemčija, Angleška, Danska, Norveška, Švedska, Švica itd.

Splošno se je označevalo davek na vojne dobičke kot nekaj samoposebi umevnega. Povsod je bil sprejet davek na vojne dobičke s simpatijami. Na Danskem je vlada nameravala vpeljati davek na vojne dobičke le za 2 leti; državni zbor je pa spremenil vladno predlogo tako, da se ta doba lahko tudi podaljša.

V Avstriji se je vpeljal davek na vojne dobičke s cesarsko naredbo z dne 16. aprila 1916, drž. zak. št. 103.

Davku na vojne dobičke so podvrženi donosi delniških družb, rudarskih družb, družb z omejeno zavezo, zadrug, pa tudi dohodki posameznih oseb, dohodki iz dedščin, katerih dediči še niso prevzeli, in sicer če dosegajo ti donosi oziroma do-

hodki gotovo višino. Ta se pa določa drugače pri donosih družb in zadrug, drugače pri dohodkih posameznih oseb.

I. Davek na vojne dobičke posameznih oseb.

Pri posameznih osebah se primerjajo dohodki v letu 1913, kakor jih je določila davčna oblast, z dohodki leta 1914, 1915 in 1916. Zneski, ki presegajo dohodke leta 1913 so kot višji dohodki podvrženi davku na vojne dobičke. Kdor je imel n. pr. l. 1913 16.000 K dohodkov, leta 1914 21.000 K, leta 1915 26.000 K in leta 1916 22.000 K plača za leto 1914 od 5.000 K, za leto 1915 od 10.000 K in za leto 1916 od 8.000 K davka na vojne dobičke. Na željo se vzamejo za podlago tudi povprečni dohodki zadnjih treh let v miru t. j. 1911, 1912, 1913.

Če se dohodki med vojno niso povečali za več ko za 3.000 K, ni treba plačati davka na vojne dobičke.

Zakon določa tudi, da se ne vzame dohodkov v letu 1913 oziroma povprečnih dohodkov iz let 1911, 1912, 1913 nikdar pod 10.000 K. Iz tega sledi, da mora plačati davek na vojne dobičke le oni, ki je imel med vojno letno več kot 13.000 K dohodkov in so se mu dohodki povečali za več ko za 3.000 K letno.

Zakon pa še dalje omejuje število onih, ki so podvrženi davku na vojne dobičke s tem, da določa, da so prosti davka na vojne dobičke:

1. vsi, ki so oproščeni od dohodninskega davka, n. pr. cesar, člani cesarske hiše, poslaniki, vojaki itd.

2. zneski, o katerih se dokaže, da se jih je darovalo za vojno oskrbo n. pr. za rdeči križ, za vojno-pomožne urade v notranjem ali vojnem ministrstvu, za avstrijski vojaški vdovski in sirotinski zaklad itd. Upoštevajo se pa ti darovi le takrat, če so znašali tekom enega leta vsaj 500 K, pri dohodkih nad 30.000 K pa vsaj 5% dohodkov;

3. dobitki iz srečk in loterij, če se jih kot take dokaže;

4. višji dohodki iz službenih ali plačilnih prejemkov kakor tudi iz preskrbnin, ki se plačujejo iz tuzemskih državnih, dvornih, deželnih, okrajnih, občinskih blagajn in iz c. in kr. skupnih blagajn ali iz javnih zakladov. Ti višji dohodki niso omejeni na gotov znesek;

5. vsi drugi višji dohodki iz službenih ali plačilnih prejemkov in preskrbnin, če ne presegajo za eno leto 4.000 K. Če so se pa povišali za več ko za 4.000 K, se obdavči ves višji dohodek;

6. večji dohodki iz deležev inozemskih družb z omejeno zavezo, ki nimajo več ko 6 članov.

Dohodki iz dedščin, ki jih je kdo dobil po pričetku leta 1913, so tudi podvrženi davku na vojne dobičke. Za podlago odmeri se pa vzamejo ti dohodki le v toliko, v kolikor presegajo dohodke iz teh dedščin v letu 1913 oziroma 1911—1913. Ravno tako se odmeri davek pri doti, ali če izroči oče ali stari oče posestvo sinu ali vnuku, mož ženi ali narobe.

Tudi članom avstrijskih družb z omejeno zavezo dovoljuje zakon ugodnosti. Če pri družbi ni udeleženo več ko 6 članov, ima vsak član pravico odšteti od dohodkov vojnih let znesek, za katerega dokaže, da je davek na vojne dobičke že plačala družba.

Visokost davka na vojne dobičke je različna in sicer 5%—45% višjih dohodkov. Če so se dohodki povišali za največ 10.000 K, se plača davka 5%; če so se povišali za več ko 10.000 K do 20.000 K 10% i. t. d. Če so se dohodki povečali za več ko pol milijona kron, se plača davka na vojne dobičke 45%.

Tako se vidi, da zadene dolžnost plačati davek na vojne dobičke le malo ljudij. Kdor nima med vojno več ko 13.000 K letnih dohodkov, je prost davka na vojne dobičke. Pa tudi izmed onih, ki imajo nad 13.000 K dohodkov, odpade lepo število: vsi tisti, ki so imeli pred vojno nad 10.000 K dohodkov in se njihovi dohodki med vojno niso povečali več ko za 3.000 K.

II. Davek na vojne dobičke družb.

Obdavčenje družb je urejeno seveda drugače. Tu se mora v prvi vrsti razločevati med avstrijskimi in inozemskimi družbami.

Pri avstrijskih družbah je podvržen davku na vojne dobičke le donos med vojno, v kolikor presega povprečni donos pred vojno. Če se je družba ustanovila med vojno, se obdavči donos, v kolikor presega 6% osnovnega kapitala. Vračuna se tudi donos, ki ga je imela družba v inozemstvu pred in med vojno.

Drugače je pri inozemskih družbah, ki pa poslujejo v Avstriji. Tu se obdavči donos družbe med

vojno, v kolikor presega donos pred vojno v Avstriji. Če se je pa družba ustanovila še le po 1. avgustu 1914, se obdavči ves donos družbe med vojno. Pri inozemskih družbah se upošteva samo donos družbe v Avstriji.

Čisti donos se določi za vsako leto posebej po predpisih II. poglavja zakona o osebnih davkih, to je tako, kakor se obdavčujejo delniške družbe, zavarovalnice, hranilnice itd. Vendar dovoli zakon pri tem nekoliko olajšav. Tako se smejo pri odmeri davka na vojne dobičke odšteti od čistega donosa družbe obresti od vknjiženih dolgov družbe, prioritetne obligacije in drugačne delne zadolžnice. Odšteti se pa vendar ne smejo obresti glavninskih vlog tako n. pr. delnic, deležev. Dalje se sme odšteti od čistega donosa tudi posebni pridobinski davek z dokladami vred. Če v času, ko se odmeri davek na vojne dobičke, doklade še niso znane, se odštejejo zadnje doklade, ki jih je plačala družba. Družba pa lahko pozneje, ko zve prave doklade, zahteva, da se vzamejo za podlago odmeri resnično plačane doklade.

Pri odmeri davka se mora tudi upoštevati, da so vsled vojske nastale izredne izgube; zato se smejo odpisati splošno večji zneski na vrednosti posameznih predmetov in se morejo tudi založiti večji zneski v različne posebne zaklade.

Pri odpisu na vrednosti se mora upoštevati, da so se orodja, stroji bolj obrabili, ker so se med vojno zaradi velikega dela tudi bolj izrabili.

Upoštevati se morajo nadalje izgube, ki nastanejo s tem, da se morajo družbe po vojski zopet prilagoditi prejšnjim razmeram. Marsikaka družba si je med vojsko nabavila strojev, razširila prostore, kar bo treba po vojski zopet skrčiti.

Povprečni donos družbe pred vojno se pa izračuna tako-le:

Vzame se čisti donos zadnjih 5 let pred 1. avgustom 1914. Pri tem se pa izpusti tisto leto, v katerem se je napravilo največ dobička in leto, v katerem se je napravilo najmanj. Iz donosa ostalih 3 let se potem izračuna povprečni donos. Če obstoji družba še le 4 leta, se izračuna povprečni čisti donos zadnjih treh let, če pa še ne obstoji niti 4 leta, pa donos ves čas njenega obstanka.

Če je družba povečala pred vojsko osnovno glavnico, je seveda razlika med donosom med vojsko in pred vojsko precejšnja. Da se ta razlika zmanjša in s tem zniža davek na vojne dobičke, se prišteje čistemu donosu pred vojsko za čas pred povečanjem glavnice 6% poviška glavnice.

Ravnotako bi bila prevelika razlika med donosom družbe pred in med vojsko, če je delala družba pred vojsko brez dobička ali celo z zgubo. Tedaj bi se moral obdavčiti ves dobiček, narejen med vojno. Da se temu izogne, določa zakon, da se vzame pri odmeri davka na vojne dobičke, da je imela družba pred vojno dobička povprečno 6% osnovne glavnice.

Dalje določa zakon odmero davka za slučaj, da se je osnovna glavnica povečala šele med vojno. V

tem slučaju se prišteje čistemu povprečnemu donosu 6% poviška glavnice za del leta po povišanju glavnice.

Davek na vojne dobičke družb se mora tako odmeriti, da ostane družbi na vsak način za 10.000 K večji donos med vojno ko pred vojno prost davka.

Če se donos med vojno ni zvišal za več ko 10.000 K, odpade vsak davek na vojne dobičke.

Sicer se pa plača davka na vojne dobičke: Če ne presega povišani donos družbe 5% osnovnega kapitala, se plača 10% tega donosa, če je povišani donos večji ko 5%, pa ne večji ko 10%, se plača 15%. Tako raste davek z vsakimi 5% donosa tudi s 5% in sicer do 35%.

Inozemskim družbam se odmeri davek na vojne dobičke tako-le: Če je donos med vojno največ za 200.000 K večji ko donos pred vojno, se plača 20% tega zvišanega donosa. Če pa znaša ta zvišani donos od 200.000 K do 400.000 K je plačati davka 25%, od 400.000 K do 700.000 K: 30%, od 700.000 K do 1.000.000 K: 35%, nad 1.000.000 K pa 40%.

Davek na vojne dobičke se odmeri kljub temu, da se je ustavilo poslovanje družbe, ali če se je prenesla družba na kako drugo juristično ali fizično osebo, ali če se je sploh kaj spremenilo v družbinih razmerah.

Če ima družba več ko petino vseh akcij ali deležev kake druge družbe, ki je podvržena davku na vojne dobičke, tedaj sme ta družba odbiti od povečanega čistega donosa med vojno v dotičnem letu povečani čisti donos iz teh akcij oziroma deležev. Če jih je pa družba pridobila še le med vojno, se more odbiti donos iz teh akcij oz. deležev, v kolikor presega 6% obrestovanje delnic oz. deležev.

Družbe z omejenim jamstvom morajo, da se more odmeriti davek na vojne dobičke, napovedati čisti donos vsakega leta med vojno in čisti donos petih let pred 1. avgustom 1914. Donosi se lahko napove do na enem formularju za več let. Družbi z omej. jamstvom pa ni treba vlagati napovedi, če izjavi, da nima nič proti temu, če se vzame kot dobiček mirovnih let 6% osnovne glavnice.

III. Skupne določbe.

Davek na vojne dobičke se ne more odbiti pri ugotavljanju čistega dobička. Ravno tako se pri odmeri pridobninskega davka ne more odbiti davek na vojne dobičke.

Morebitna izguba v kakem poslovnem letu med vojno se odšteje od višjega donosa oziroma višjih dohodkov ostalih poslovnih let med vojno.

Plačuje se davek na vojne dobičke vsakokrat v dveh obrokih. Prvi obrok se plača 30 dni po vročitvi

plačilnega naloga, drugi pa po preteku nadaljnjih 6 mesecev.

Davek na vojne dobičke je prost doklad (n. pr. deželnih, okrajnih, občinskih itd.).

IV. Zavarovanje davka.

Da se zagotovi davek, sme družba po razglasitvi cesarske naredbe, s katero se uvaja davek na vojne dobičke, razdeliti le toliko dobička, kolikor ga je povprečno razdelila pred vojsko. Če hoče razdeliti več, mora založiti v poseben rezervni zaklad toliko, za kolikor hoče razdeliti več, ko povprečno pred vojsko. Povprečna razdelitev se pa ugotovi tako-le: Vzame se zadnjih pet let pred 1. avgustom 1914; od teh se izločite 2 leti in sicer eno, v katerem se je razdelilo največ, drugo, v katerem se je razdelilo najmanj. Če obstoji družba še le 4 leta, se vzame samo tri leta za podlago; če pa ne obstoji niti 4 leta, pa ves čas obstoja. Vsekakor pa sme družba razdeliti 6% osnovne glavnice.

Če se je pred razglasitvijo cesarske naredbe že razdelil večji znesek, kakor pa je zgoraj dovoljeno, tedaj se mora naknadno spopolniti rezervni zaklad, preden se zopet razdeli več, ko povprečno pred vojsko.

Če se hoče družbo razpustiti ali spremeniti na pr. delniško družbo v družbo z omej. j. ali narobe, mora biti popreje davek plačan; sicer je potrebno dovoljenje davčnega oblastva. To dovoljenje se pa mora dati, če je plačilo davka zavarovano.

Člani odbora, družbeniki, ki jamčijo osebno, poslovanje itd., ki ravnaajo z namenom, da prikrajšajo plačilo davka na vojne dobičke; se kaznujejo z denarno globo do 50.000 K.

Če se pa razvidi iz okolščin, da niso imeli namena prikrajšati davek, vendar so vedoma kršili predpise, se kaznujejo z denarno globo do 10.000 K.

Če smatra davčno oblastvo, da je vplačilo davka v nevarnosti, more zahtevati, da se davek takoj zavaruje. Če davek še ni znan, se določi čisti donos oziroma dohodek s cenitvijo.

Nalog, naj se davek zavaruje, se lahko izvrši upravnim ali sodnijskim putem. Proti temu nalogu je dopustna pritožba na c. kr. finančno ravnateljstvo, zoper odločbo tega pa na finančno ministrstvo.

* * *

To so v kratkem najvažnejše določbe o davku na vojne dobičke. Važne so za župane, ki so v mnogih slučajih tudi načelniki različnih družb. Važne so pa zanje zlasti zaradi tega, ker se davčna oblastva redno nanje obračajo za pojasnila; v takem slučaju morejo župani lažje, hitreje in točnejše odgovoriti, če jim je znano, kakšnega pomena je odgovor.

Vojaška preskrba vdov in sirot v vojni ali vsled vojne padlih, umrlih in pogrešanih vojaških oseb.

(Dr. Ferd. Tomažič.)

(Dalje.)

II.

Preskrbuina vdov (vdovnina).

I. Izmera vdovnine.

Vdove po častnikih in sploh vojaških osebah, ki so uvrščene v določen činovni razred, dobe višjo vdovnino nego vdove po gažistih brez činovnega razreda, in tem zopet gre vdovnina v drugi izmeri kot vdovam po moštvu.

Vsaka vdova pa ima pravico do 50%₀ ne doklade, če je njen mož dokazno padel pred sovražnikom ali umrl tekom enega leta vsled ran, ki mu jih je prizadel sovražnik, ali pa vsled vojnih naporov. Leto se računi od dne, ko je bil mož ranjen ali je obolel vsled naporov v vojni.

Izmera vdovnine je razvidna iz sledeče razpredelitve:

1. Vdovnine po vojaških osebah, ki so uvrščene v določen činovni razred.

Tek. št.	Činovni razred	Vdovnina	50% ₀ na doklada	Skupaj
		K	K	K
1	XII. (praporščak)	700	350	1.050
2	XI. (poročnik)	750	375	1.125
3	X. (nadporočnik)	900	450	1.350
4	IX. (stotnik, ritmojster)	1.000	500	1.500
5	VIII. (major)	1.200	600	1.800
6	VII. (podpolkovnik)	1.500	750	2.250
7	VI. (polkovnik)	2.000	1.000	3.000
8	V. (generalmajor)	2.500	1.250	3.750
9	IV. (podmaršal)	3.500	1.750	5.250
10	III. (general pehote, ozir. konjenice, feldcajgmajster)	5.000	2.500	7.500
11	II. (generaloberst)	5.400	2.700	8.100
12	I. (vojni maršal)	5.400	2.700	8.100

2. Vdovnina po gažistih brez činovnega razreda.

Za vdove po gažistih brez činovnega razreda (častniških namestnikih, štabnih narednikih, ognjičarjih, stražnih mojstrih in sploh štabnih podčastnikih, orožnih mojstrih I. in II. razreda itd.) je vdovnina odmerjena s tretjino aktivitetne plače, ki jo je nazadnje prejemal umrli mož, najmanj pa z zneskom 400 K na leto.

3. Vdovnine po vojaških osebah, pripadajočih moštvu.

Če je vdova popolnoma nezmožna se preživljati in brez premoženja, dobi poleg spodaj navedene vdovnine za čas potrebe še letni prispevek 96 K. Od okrajnega glavarstva (mestnega magistrata) izdan izkaz o premoženjskih razmerah in od kakega javno nameščenega (uradnega) zdravnika napravljeno spričevalo, če in v koliko je vdova zmožna, si kaj prislužiti (tudi z ozirom na varstvo otrok), se mora v novembru vsakega leta predložiti računskemu oddelku c. kr. ministrstva za deželno brambo na Dunaju (Landwehr-Fachrechnungs-Departement des k. k. Ministeriums für Landesverteidigung in Wien).

Tek. št.	Šarža moža	Vdovnina	50% ₀ na doklada	Skupaj	S prispevkom K vdovni v letnem znesku 96 K skupaj
		K	K	K	K
1	vojak brez šarže	72	36	108	204
2	prostak (gefrajtar)	96	48	144	240
3	korporal	120	60	180	276
4	četovodja	144	72	216	312
5	podčastnik (narednik, feldvebel)	180	90	270	366
6	podčastnik z nad 70 h dnevne mezde	240	120	360	456
7	kadet odn. nadčolnar	300	150	450	546

II. Ali ima vdova pravico do vdovnine, če je premožna ali pa če si more sama kaj prislužiti?

Vdova ima pravico do vdovnine ne glede na to, ali je premožna ali ne, in ali si more sama kaj prislužiti ali ne.

III. Kdaj je vdova izključena od pravice do vdovnine?

Pravico do zgoraj navedene vdovnine ima navadno vsaka vdova (žena) padle (umrle) ozir. pogrešane vojaške osebe; le v gotovih slučajih je izključena od te pravice, in sicer zlasti:

1. če je bila ona tisti čas, ko ji je mož umrl, **po lastni krivdi** sodnijsko ločena od njega;

2. če so se proti njenemu možu — predno ali potem ko je umrl, vendar še predno ji je vdovnina nakazana — našle in kot resnične izkazale take obdolžitve, da bi bil on (častnik ozir. gažist), ako ne bi bil umrl, iz službe odpuščen, oziroma svojo pokojnino ali šaržo izgubil, odnosno, da bi bil on (vojaška oseba, pripadajoča moštvu), ako ne bi bil umrl, izgubil pravico do preskrbnine;

3. če je bila ona zaradi kaznjivega dejanja, storjenega pred možovo smrtjo, kazensko-sodno obsojena in ima ta obsodba za posledico izgubo vdovnine.

IV. Postopanje z vdovami, ki imajo pravico tudi do civilne pokojnine.

Vdove, katerih **možje** so bili v kaki civilni državni ali tej enaki službi, prejmejo samo **vojaško** vdovnino. Če je pa ta vdovnina manjša od vdovnine, ki bi jim šla po pokojninskih določbah za civilne državne uslužbenke, se doplača razlika med civilno in vojaško vdovnino iz civilnega pokojninskega zaklada. Pri primerjanju vojaške vdovnine s civilno se **50%na doklada** k vojaški vdovnini ne šteje!

Le vdove po osebah, ki so bile na podstavi zakona o vojnih dajatvah in opravah pritegnjene na osebna službovanja in ki so se porabljale za prostovoljna dela in službovanja, imajo — če jim gre civilna preskrba po drugih obstoječih zakonih ali pa po dogovorih — pravico samo do civilne preskrbnine, ne pa do vojaške vdovnine. Vojaška uprava doplača le morebitno razliko, če je civilna preskrbnina manjša od vojaške.

Vdove pa, ki jim gre civilna pokojnina, ker so bile **same** v državni ali tej enaki službi, dobivajo poleg te pokojnine tudi vojaško vdovnino.

V. Kdaj preneha pravica do vojaške vdovnine?

Vdovnina se jenja plačevati v nastopnih slučajih:

1. če vdova umrje;

2. če se vnovič omoži;

3. če se (začasno ali trajno) odpove vdovnini;

4. če dobi preskrbo od države ali kakega javnega zavoda ali če vstopi kot redovnica v tak samostan, ki se ne peča z vzgojo otrok ali strežbo bolnikov;

5. če se izseli iz avstro-ogrske monarhije ali če dobi tuje državljanstvo, in tudi, če prebiva brez dovoljenja in neopravičeno v inozemstvu;

6. če je kazensko-sodno obsojena in je s to obsodbo združena tudi izguba pravice do vdovnine.

Vdove gažistov, ki so se vnovič omožile in zaradi tega izgubile pravico do vdovnine, dobijo, če jim drugi mož umrje, zopet pravico do vživanja vdovnine; ako pa gre vdovi tudi iz poznejšega zakona kaka državna vdovnina ali tej enaka preskrba, ima ona pravico samo do zadnje, a če je ta manjša od prejšnje vojaške vdovnine, ji doplača razliko vojaška uprava.

Ako se pa vdova po vojaški osebi, pripadajoči **moštvu**, zopet omoži, dobi **odpravnino**, in sicer v znesku enoletne vdovnine.

III.

Preskrbnina sirot (vzgojevalnina).

1. Kdo ima pravico do vojaške vzgojevalnine?

Pravico do vojaške vzgojevalnine imajo sirote (otroci) v vojni ali pa vsled nje padlih (umrlih) ozir. pogrešanih vojaških oseb in sicer le **zakonske** ali pa s poznejšim zakonom **pozakonjene** sirote, a le toliko časa, **dokler niso preskrbljene**, najdalje pa do svoje **normalne starosti**.

II. Normalna starost.

Normalna starost, do katere prejemajo vojaške sirote vzgojevalnino, je določena za sirote **gažistov** s končanim **24. letom**, za sirote **moštva** pa z dopolnjenim **16. (pri dečkih)**, oziroma **14. letom (pri deklicah)**.

Le tistim sirotam moštva, ki obiskujejo tuzemska (avstrijska) učilišča in izkazujejo primerno napredovanje, se more za nadaljevanje študij izplačevati vzgojevalnina še naprej do konca študij, a ne preko **24. leta starosti**.

III. Kdaj se smatra sirota za preskrbljeno?

Vojaško siroto je smatrati za preskrbljeno v sledečih slučajih:

1. pri moških sirotah:

a) če dobi sirota javno ali zasebno službo s plačo ali mezdo;

b) če dobi pri kakem oblastvu adjutum (podporo) ali tudi samo diurnum (dnevnik);

c) če vstopi v c. in kr. vojsko ozir. c. in kr. vojno mornarico ali v c. kr. deželno brambo, in sicer sirota po **gažistu**, ko prične dobivati gažo (plačo) ali pa vsaj najnižjo naredniško (podčastniško) mezdo, sirota **moštva** pa, ko prične prejemati mezdo (Lohnung);

č) če je vsprejeta kot popolnoma prost eraričen gojenec ali ustanovljenec v kako vojaško vzgojevališče in učilišče (izvzemši kadetno šolo);

d) če je vsprejeta v kako od države vzdrževano ali vsaj pod višjim vodstvom države stoječe javno

civilno vzgojevališče, učilišče ali preskrbovalen zavod, v katerem zalaga vse potrebščine vsprejete sirote zavod sam;¹⁾

e) če je vsprejeta v kako duhovno semenišče ali samostan;

f) če vstopi kot učenec h kakemu trgovcu ali obrtniku ali umetniku, in skrbi učni gospodar sam za vse učenčeve potrebščine; če postane sotrudnik, pomočnik ali pomagalec, ozir. če nastopi sama kako obrt.

¹⁾ Če pa mora mati ozir. varuh prevzeti tudi le del teh stroškov (n. pr. za prehrano v počitnicah, za šolnino), se vsprejem v tak zavod ne smatra za preskrbo.

2. pri ženskih sirotah:

a) če se sirota omoži;

b) če vstopi kot redovnica v samostan, ki ni namenjen vzgoji otrok ali bolniški strežbi;

c) če je vsprejeta kot popolnoma prosta erarična gojenka ali ustanovljenka v kako vzgojevališče za častniške hčerke;

č) če je vsprejeta v kak javen civilen vzgojevalen ali preskrbovalen zavod, v katerem zalaga vse potrebščine vsprejete zavod sam;¹⁾

d) če vstopi v kako s plačo ali mezdo združeno javno ali zasebno službo;

e) če nastopi kako obrt.

(Dalje prih.)

Vprašanja in odgovori.

18. Žup. obč. Kr.

Vprašanje:

V cestnem okrajnem odboru ima naša občina dva zastopnika, prvi je župan, drugi pa občinski odbornik. Deželna vlada je razpustila občinski odbor in dogovorno z deželnim odborom imenovala občinskega gerenta.

Ker sta bila oba cestna odbornika izvoljena od razpuščenega občinskega odbora, prosim pojasnila, če je ta volitev še veljavna.

Razen tega je dotični bivši občinski odbornik mobiliziran in ne more izvrševati poslov cestnega odbornika.

Ali naj se voli oziroma imenuje zanj namestnik, ali je občinski gerent upravičen, ga nadomestovati?

Odgovor:

Po § 38. cestnega zakona z dne 21. februarja 1912, dež. zak. št. 22 iz l. 1913, sme biti izvoljen za člana cestnega okrajnega odbora vsak, ki se sme v zmislu veljavnega občinskega volivnega reda izvoliti v občinski odbor katerekoli v cestnem okraju ležeče občine. Torej ni določeno, da more biti cestni odbornik le tisti, ki je član občinskega odbora, marveč zadostuje, da ima pasivno volivno pravico v občinski zastop katerekoli občine dotičnega cestnega okraja. Če sta bila izvoljena župan in občinski odbornik, ostaneta oba tudi še po razpustu občinskega odbora zastopnika občine in sicer toliko časa, dokler traja poslovna doba cestnega okrajnega odbora.

Dopolnilna volitev se mora po § 49. cestnega zakona odrediti le, če kak član cestnega okrajnega odbora umrje, izstopi, je trajno zadržan opravljati odborniške posle ali kadar se prigodi ali dokaže kaj takega, kar bi mu bilo že izprva branilo izvoljen biti.

Cestni odbornik, ki je vpoklican na vojno službovanje, je sicer zadržan opravljati odborniške posle, a po našem mnenju ne trajno, temveč le začasno in

sicer za čas vojnega službovanja. Zaradi vpoklica na vojno službovanje ne izgubi torej nihče članstva v cestnem okrajnem odboru.

Namestnika ni mogoče voliti, ker se po veljavnem cestnem zakonu namestniki sploh ne volijo. Tem manj more začasno zadržanega odbornika nadomestovati občinski gerent.

19. Cest. okr. odb. v Št. V.

Vprašanje:

Deželne ceste II. vrste, drugi etapni pas, morajo cestni okrajni odbori z ozirom na vojaške operacije intenzivno vzdrževati. Na cesto moleče veje drevja se morajo vse obžagati, da vojakom vožnje ne zadržuje in da so ceste zračne.

To delo izvršujejo cestarji. Nekateri posestniki branijo na cesto moleče veje proč žagati.

1. Ali zamorejo posestniki cestarjem braniti na cesto viseče veje odžagati?

2. Ali sme cestar z odžaganimi vejami sam razpolagati ali jih mora sosedu mejašu izročiti, oz. njemu pripeljati?

Odgovor:

Na zahtevo poveljstva c. in kr. 5. armade je odredila c. kr. deželna vlada v Ljubljani z odlokoma z dne 30. dec. 1915 št. 36984 in 3. marca 1916 št. 7533, da se morajo vse v etapnem in operacijskem ozemlju (na Kranjskem v političnih okrajih Radovljica, Kranj, Kamnik, Ljubljana — okolica, Logatec in Postojna) ležeče vojaškovažne in druge deželne ceste, ki se jih poslužujejo vojaška in tudi civilna vozila, urediti in vzdrževati tako, da se more po njih vršiti vojaški promet nemoteno, brez prometnih ovir in nezgod. Vsled tega je bilo in je marsikje treba, da se razširijo posamezne ozke proge, odstrani razgled zapirajoče grmovje in drevje, morebiti tupatam podero ponekod običajne, le na rahlo zložene kamenite pregraje kakor tudi odstra-

nijo ali prelože žive, lesene, zidane ali drugačne ograje in tudi hišni izbuhi ogali, i. t. d., ki zožujejo cestišče. Vse to zahteva vojaška oblast na podlagi zakona o vojnih dajatvah z dne 26. decembra 1912, drž. zak. št. 236.

V smislu navedene odredbe c. kr. deželne vlade se morajo na vojaškovažnih cestah odstraniti na cesto moleče veje ob cesti stoječega drevja in lastniki tega drevja ne smejo cestarjem tega dela zabraniti.

Pa tudi iz drugih razlogov se ne morejo lastniki zoperstavljati odstranjevanju vej. Po § 422. obč. državl. zak. sme namreč vsak zemljiški lastnik veje, ki vise nad njegovim svetom, odrezati ali drugače porabiti. Lastnik deželnih cest odn. deželnocestna uprava in po njenem nalogu deželni cestar sme torej tudi brez ozira na zahtevo vojaške oblasti nad deželno cesto viseče veje odsekati. Z odrezanimi vejami razpolaga deželnocestna uprava (ne cestar!), in lastnik dreves ne more zahtevati, da se mu tiste izroče.

Le če morajo (na zahtevo vojaške oblasti) odžagati odn. odsekati tudi veje, ki ne vise nad cestnim, ampak nad svetom lastnika dreves, ima ta pravico do odsekanih vej in do povračila storjene škode.

20. Žup. obč. št. V.

Vprašanje:

Ob meji travnika ima sosed za mejo velika drevesa vsajena. Veje segajo do 8 metrov na travnik sosedu I. I., kar zadržuje sosedu rast trave pod vejami in povzroča veliko škodo na pridelku sena.

1. Ali ima sosed I. I. pravico veje tujega drevesa posekati, ki segajo na njegov travnik, in jih zase obdržati?

2. Ali sme sosed I. I. sadje, ki pade s tujega drevesa na njegov vrt, pobirati in porabiti?

Odgovor:

Sosed I. I. ima takozvano „pravico prevese“ (§ 422. obč. državl. zak.) t. j. on sme izrjavati korenine, ki segajo v njegov svet, in v zračnem prostoru nad svojim svetom viseče veje odrezati ali drugače porabiti. Odsekane veje sme torej porabiti zase; ima pa tudi pravico do tistega listja in sadja, ki visi nad njegovim svetom. Povračila za škodo, ki mu jo delajo veje, odn. za stroške sekanja pa od lastnika drevesa ne more zahtevati. Opozarjamo pa, da se ne sme o priliki sekanja stopiti na tuj svet in n. pr. prisloniti lestve na drevesno deblo ali pa na tisti del vej, ki niso nad lastnim svetom, sicer lahko toži sosed (lastnik drevesa) zaradi motenja posesti.

21. Županstvo občine H.

Vprašanje:

V naši občini imamo že dalj časa vojake. Za sobe častnikom plačuje vojaška uprava po 52 h na dan. Prosim

pojasnila, ali velja ta najemninski prispevek samo za sobo, ali spada k temu tudi razsvetljava in kurjava. Če se ta prispevek plačuje za vse skupaj t. j. za sobo, kurjavo in svečavo, potem je pri današnjih draginskih razmerah ta znesek vsekakor precej prenizek, ker se za 52 vinarjev na dan v hudem mrazu porabi samo drv.

In nadalje, koliko se mora kuriti? Nekateri zahtevajo, da v peči cel dan gori. Ta zahteva je pri današnjih razmerah neizvršljiva, Manjka materiala, na deželi pa še predvsem delavnih moči. Kmet si z največjim trdom komaj preskrbi toliko drv, kolikor jih rabi za dom.

Odgovor:

V smislu § 38. zakona o vojaški nastanitvi z dne 11. junija 1879, drž. zak. št. 93, se vrši prehodna vojaška nastanitev v slučaju, da za nastanitev ni preskrbljeno z vojašnicami ali z vojašnicami za silo, na breme občine, ki potem dobi za to odškodnino od vojaške uprave in sicer v višini, ki je po tem zakonu določena. Vojaška uprava povračuje na podlagi § 46. zgoraj navedenega zakona kot najemščino za sobe oficirjev na Dunaju in v občinah, ki so uvrščene v prvih 5 razredov po 70 h na dan, v vseh drugih občinah pa po 52 h na dan. Pri nas dobe tedaj vse občine razen Ljubljane po 52 h na dan. Ta znesek pa ne velja zgolj za sobo, temveč tudi za opravo, kurjavo in razsvetljavo. Res, da je znesek minimalen za današnje draginske razmere, vendar to se ne da spremeniti, ker je stvar urejena z zakonom. Kar se pa tiče vprašanja, koliko se mora kuriti, se pripominja, da se mora sobe kuriti toliko, kolikor je z ozirom na časovne in krajevne razmere neobhodno potrebno.

22. Žup. obč. T.

Vprašanje:

Za prihodnje leto nameravamo obdavčiti večja podjetja še posebej, zlasti železnico, ki pelje čez pet davčnih občin.

Ker pa nam ni znano, kako naj bi se stvar udeležila, prosimo pojasnila, kako naj se to izvede, posebno pa, če se more železnica sama obremeniti z višjimi občinskimi prikladami.

Odgovor:

Svoje namere ne morete uresničiti; oviro dela določilo § 74. občinskega reda, ki pravi: Po navadi naj se doklade k direktnim davkom porazdele na vse davke te vrste, kar jih je v občini predpisanih, brez razločka, ali je tisti, ki davek plačuje, občan ali ne, ter naj se na vse vrste teh davkov nalože po enaki meri.

Če hočete n. pr. železniško podjetje pritegniti v višji meri k pokrivanju občinskih stroškov, morate zvišati občinske doklade k vsem dokladam podvrženim direktnim davkom, torej ne samo k pridobnini, ampak tudi k zemljiškemu, hišnonajemninskemu in hišnorazrednemu davku ter plačarini in rentnini, in sicer k vsem v enaki višini.

Razno.

Kdo je upravičen do državnega prispevka za preživljanje? Do prispevka za preživljanje (državne podpore) imajo v zmislu postave z dne 26. decembra 1912, drž. zak. št. 237, pravico svojci prezentni službi nezavezanih, zaradi mobilizacije ali poziva črne vojske na aktivno službovanje v oboroženi moči pritegnjenih avstrijskih državljanov.

Za svojce v zmislu zgoraj navedenega zakona je smatrati ženo in zakonske potomce onega, ki je bil poklican v aktivno službovanje. Za svojce pa v zmislu § 2. tega zakona veljajo tudi zakonski predniki, (stariši, stari oče in stara mati), bratje in sestre, tast in tašča ter nezakonska mati in nezakonski otroci in sicer tedaj, če imajo svoje redno stanovišče v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, ali ako imajo avstrijsko-ogrsko državljanstvo, oziroma bosensko-hercegovinsko deželanstvo, v zadnjih dveh primerih le tedaj, če ob slični uredbi velja vzajemnost.

Z naštetimi je krog upravičencev po postavi zaključen. Prošnje vseh drugih svojcev so se morale od preskrbovalnih okrajnih komisij zavrniti, četudi je bilo dokazano, da je vpoklicani preživljal doma ostale. Koliko je v državi posinovnikov, ki imajo v vojski posinovičence, koliko očmov in mačeh, katerih pastorki so na bojnem polju, koliko rejnikov, ki imajo pri vojakihi svoje rejence, in vendar prošnje vseh teh so se morale, četudi so dokazali, da je bila njih preživa bistveno odvisna od dela vpoklicanih — kot v postavi neutemeljene zavrniti. Postava je bila v tem oziru gotovo pomanjkljiva. Obči državljanski zakonik določa, da veljajo med posinovnikom in posinovičencem jednake pravice — v kolikor ni izjem — kot med stariši in otroci. Posinovnik dobi s posinovičenjem očetovsko oblast nad posinovičencem. Skratka posinovičenec je stopil s tem, da ga je posinovnik vzel za svojega, v krog svojcev posinovnika. In vendar, po postavi posinovnik nima pravice do državne podpore po svojem posinovičencu, četudi so drugače izpolnjeni vsi pogoji. Koliko žrtvuje v pre mnogih slučajih tudi rejnik za svojega rejenca! Vzel ga je k sebi zapuščenega, ga rešil, in skrbel zanj kot za svojega otroka; toda na starost, ko je moral rejenc odriniti v vojsko, rejnik pa postal za delo nezmožen in bil samo od njega odvisen, nima po svojem rejencu pravice do državne podpore. Istotako je bilo z očmi in pastorki odnosno mačehami in pastorkami.

Notranje ministerstvo je uvidelo, da je zakon v tem oziru vsekakor pretrd, in je določilo, da se državna podpora sme priznati v slučaju, da so drugače dani vsi drugi postavni pogoji, sledečim osebam:

- a) rejnikom odnosno rejencem,
- b) posinovnikom odnosno posinovičencem in
- c) očmom in mačeham odnosno pastorkom.

To določilo notranjega ministerstva se je potom c. kr. deželne vlade prijavilo vsem okrajnim preskrbovalnim komisijam z naročilom, da naj se tudi prošnje zgoraj navedenih vpoštevajo.

Oddaja bakra na poslopjih za vojne namene. Na podlagi zakona o vojnih dajatvah ter cesarske naredbi z dne 10. oktobra 1914 je izdalo ministrstvo za deželno brambo v sporazumu z vojnim ministrstvom in drugimi udeleženiimi ministrstvi glede oddaje bakra na poslopjih odredbo, ki določa sledeče:

Baker, s katerim so krite strehe nekaterih poslopij, ter drugi bakreni deli kot žlebovi, bakreni okraski, strelovodi itd. se vzamejo za vojne namene. Tak baker se ne sme prodati drugemu kot vojni upravi. Tekom 4 tednov po izglasitvi te odredbe ga mora lastnik prodati pristojnemu vojaškemu oblastvu. Cena se določi po dogovoru. Ministrstvo za javna dela sme na prošnjo ali uradoma izjemoma iz važnih vzrokov gotove posestnike prodaje oprostiti. Kadar se gre za bakrene predmete, ki imajo zgodovinsko vrednost, mora glede oprostitve odločiti ministrstvo za javna dela v sporazumu z ministrstvom za uk in bogočastje. Glede bakra na cerkvenih strehah ter na strehah državnih poslopij se izdajo posebna določila. Če se lastnik glede oddaje in glede cene v zgoraj določenem roku 4 tednov z vojaško upravo ne more pogoditi, izpelje zamenjavo bakra vojaška uprava sama, odškodnina se pa določi v zmislu § 24. zakona o vojnih dajatvah po izvedencih. Izmenjava bakra na poslopjih se mora v takih slučajih izvršiti z največjo previdnostjo in je vojaška uprava za vsako poškodbo strehe odgovorna.

Prestopki te odredbe se kaznujejo po c. kr. okrajnih glavarstvih in sicer z globo do 5.000 K ali z zaporom do 6 mesecev.

Novo določilo glede prodaje kave. Po ministrskem ukazu z dne 24. novembra 1916. drž. zak. št. 394. je prodaja kave bodisi same ali zmešane z mlekom ali drugimi podobnimi primesmi od 11. decembra t. l. dalje po gostilnah, kavarnah in drugih podobnih obrtih kot tudi prodaja takih pijač čez ulico dovoljena le v času od 5. ure zjutraj do 10. ure dopoldne ter od 8. ure do 10. ure zvečer. — C. kr. deželna vlada je upravičena dovoliti v posameznih slučajih izjemo in sicer pri onih obrtnikih, kamor zahajajo nepremožni sloji. Prestopki tega ukaza se kaznujejo po c. kr. političnih okrajnih oblastvih in sicer z globo do 2.000 K ali z zaporom do 3 mesecev. Pri obtežilnih okolnostih se denarna kazen lahko zviša do 5.000 K, zapor pa do 6 mesecev.

Poraba koruze in prosa za setev in krmljenje. Glasom ukaza c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko z dne 28. novembra 1916, št. 36.344, smejo kmetovalci za seme in krmljenje od koruze, ki so jo prideli v lastnem gospodarstvu, porabiti sledeče množine:

a) od posevne ploskve koruze do vštrevši 1 ha 60% celega pridelka;

b) od posevne ploskve koruze, znašajoče več kot 1 ha do vštrevši 3 ha, 50% celega pridelka;

c) od posevne ploskve koruze nad 3 ha 40% celega pridelka.

Prosa, pridelanega v lastnem gospodarstvu, smejo kmetovalci za seme in krmljenje porabiti eno tretjino. Kmetovalci, ki se prosa odnosno koruze za krmljenje in setev ne poslužijo v zgoraj navedeni množini, so dolžni, preostale množine teh dveh sadežov prodati vojnemu prometnemu zavodu za žito, v kolikor teh množin ne potrebujejo za dopolnitev onih množin, ki jim po tozadevnih predpisih pristojajo za človeško prehrano. Pravna opravila, ki nasprotujejo temu ukazu, so neveljavna.

Prestopki tega ukaza se kaznujejo po določilih § 11. ministrskega ukaza z dne 5. julija 1916, drž. zak. št. 220.

Ta ukaz je stopil z dnem razglasitve v veljavo.

Božičnica vdovam in sirotam v vojni padlih ali vsled vojne umrlih kranjskih junakov. Pod predsedstvom deželnega glavarja dr. Ivana Šušteršiča se je lansko leto osnoval odbor za vojne vdove in sirote z namenom, da zbira darove in potem za božič obdari vdove in sirote v vojni padlih junakov ter jim za božične praznike pripravi v njihovi bedi in žalosti žarek veselja in tolažbe. Lansko leto odnosno do Velike noči letošnjega leta je bilo priglašanih 2119 vdov in sirot. Razdelilo se je med nje 31.613 K.

Podobno akcijo hoče izpeljati odbor za vojne vdove in sirote tudi letos. Saj je sila teh najbolj pomilovanja vrednih letos še veliko večja. Kdo bolj občuti neznosno draginjo, ko ravno oni, ki so zgubili svojo glavno oporo! Z ozirom na to, da je letos pomanjkanje obuval po deželi zelo občutno in je zlasti še mnogo sirot, ki nimajo za zimo prepotrebnih obuval, je sklenil odbor za vojne vdove in sirote letos preskrbeti božično darilo v obliki obuval, v kolikor se bo to z ozirom na sedanje razmere moglo zvršiti. V slučaju pa, da so vdove in sirote s čevlji že preskrbljene, odnosno, da se čevljev ne bi dalo dobiti, delila se bodo zopet denarna darila. Odbor za vojne vdove in sirote pa bo rabil za to akcijo precej denarnih sredstev. Obrnil se bo v prihodnjih dneh s posebnim oklicem do dobrotnih src za denarne prispevke. Župani in drugi naši naročniki, podpirajte to akcijo tudi letos! Spomnite se naših najbolj nesrečnih! Prispevajte po svoji možnosti za božičnico! Srčna radost obdarovanih otrok, tolažba premnogih od žalosti potrlih mater in zavest, da ste s tem storili nekaj lepega in plemenitega, bo Vaše najlepše plačilo.

Darove bo tudi letos sprejemala deželna blagajnica (deželni dvorec) v Ljubljani. Imena darovalcev

kot tudi darovi se bodo objavili v vseh dnevnikih, ki izhajajo v Ljubljani.

Deželni zavod za slepe. Na prostovoljnih darovih je dospelo do 1. oktobra 1916 za deželni zavod za slepe v deželno blagajno 26.915 K 39 h, ne da bi bil deželni odbor izdal kak tozadevni poziv.

Z ozirom na to razveseljivo dejstvo in na resnično potrebo zavoda za slepe na Kranjskem je deželni odbor — s pridržkom naknadne odobritve deželnega zbora — načeloma sklenil ustanoviti deželni zavod za slepe na Kranjskem, toda le pod pogojem, da dosežejo prostovoljni darovi svote, ki bo v razmerju z ogromnimi stroški tega zavoda.

Najvišje cene za nadrobno prodajo jajc. Ukaz c. kr. deželnega predsednika v vojvodini Kranjski z dne 7. novembra 1916, št. 34.201 dež. zak. št. 55 določa, da se pri nadrobni prodaji jajc v ozemlju mesta Ljubljane naslednje najvišje cene ne smejo preokračiti:

1. kadar prodaja pridelovalec, za en kos 28 v,
2. v obrtniški trgovini, za en kos 32 v.

V vseh drugih delih dežele veljajo za nadrobno prodajo jajc sledeče maksimalne cene:

1. kadar prodaja pridelovalec, za en kos 20 v,
2. v obrtniški trgovini, za en kos 24 v.

Prestopke tega ukaza kaznujejo politična okrajna oblastva z denarno kaznijo do 2.000 K ali z zaporom do 3 mesecev, pri obtežljivih okolščinah se kazen lahko zviša do 5.000 K ali do 6 mesečnega zapor. Z isto kaznijo se kaznujejo tudi one osebe, ki napeljujejo k enemu navedenih kaznivih dejanj ali sodelujejo pri izvršitvi.

Ukaz stopi v veljavo z dnem razglasitve. Ta dan izgube dosedaj veljavne, od političnih oblastev izdane najvišje cene za jajca.

Enokronski bankovci. Glasom ukaza c. kr. finančnega ministrstva z dne 8. dec. t. l. bo z ozirom na pomanjkanje drobiža izdala avstro-ogrska banka enokronske bankovce. Datirani bodo ti bankovci s 1. decembrom, v promet pa bodo prišli dne 21. decembra.

Listnica uredništva in upravnistva.

S to številko smo dokončali letošnji letnik Občinske Uprave. S koncem leta vsak dober gospodar naredi tudi sklep v svojih računih. Tudi mi smo to storili. Pregledali smo svoje knjige ter tudi našli, da je še mnogo cenjenih naročnikov, ki naročnine za l. 1914, odnosno za l. 1916 še niso poslali. Ko je „Občinska Uprava“ po dveletnem počivanju začela zopet izhajati, nismo naročnine kljub visokemu podraženju papirja ter vseh drugih stvari, ki pridejo v poštev, prav nič zvišali. Razumljivo je tedaj, da moramo, če hočemo shajati, dobiti naročnino prav od vseh naročnikov. Vse one naročnike, ki naročnine še niso poravnali, prosimo, da to čimprej store.